

Arvo Metsistö
Slangipakinoita

Slangipakinoita

Arvo Metsistö

Slangipakinoita

Arvo Metsistö

© 2018 Metsistö, Arvo

Kustantaja: BoD – Books on Demand, Helsinki, Suomi

Valmistaja: BoD – Books on Demand, Norderstedt, Saksa

ISBN: 978-952-80-0112-6

Sisällys

<i>Lukijalle</i>	7
<i>Altsi</i>	9
<i>Evakossa</i>	12
<i>Brankkarissa</i>	15
<i>Miksei Valkka voi olla niin kuin ennen?</i>	18
<i>Haamujuttu</i>	21
<i>Mutsin päivä</i>	24
<i>Kundit borkalla</i>	27
<i>Stadilaisuuden juuret</i>	30
<i>Ristisaari kesällä 1944</i>	33
<i>Säätykierto viime vuosisadan malliin</i>	36
<i>Vanha stadilainen lafka</i>	40
<i>Meinattiinko Eino Borg tappaa?</i>	43
<i>Valkasta Gardenin kehään</i>	46
<i>Väinö Kokkinen – paras brotari</i>	50
<i>Stadin kundi</i>	53
<i>Koristreenit</i>	56
<i>Onks korttipeli syntiä?</i>	59

<i>Minä-Minä-kundit</i>	62
<i>Kumpi finnaa, vanha vai nykyaika?</i>	65
<i>Kateus</i>	68
<i>Kohtuus</i>	71
<i>Vanhuudesta</i>	74
<i>Hautajaiset</i>	77
<i>Delaamisesta</i>	80

Lukijalle

Jotkut ovat sitä mieltä, että slangi on enemmän elämäntapa kuin tapa puhua. Heidän mielestään siihen, puhumisen lisäksi, kuuluvat olennaisella tavalla tietynlainen rento olemus ja omasta kotiseudusta ylpeä asennoituminen. Totta onkin, että slangiin liittyy ominaisuuksia, joita ilman se ei ole aitoa. Mutta sittenkin se on nimenomaan puhetta. Kirjoitettuna slangi menettää osan luonteestaan, johon kuuluu tietty puheen tuottamiseen liittyvä visuaalinen piirre.

Slangi on helsinkiläinen puheen tapa – murre – joka esiintyy parhaimmillaan silloin, kun helsinkiläiset puhuvat keskenään. Se on arkielämän seurustelukieli, joka ei sovi juhlallisiin tilaisuuksiin. Vaatii erityistä tyyliä puhua slangia, kun tilanne on jotenkin juhlallinen tai jos kosketellaan herkimpiä tunteita. Vaikuttaa snobbailulta, jos käyttää slangia silloin, kun seurassa on ei-helsinkiläisiä. On myös nähty yrityksiä muuttaa valmis teksti slangiksi, mutta poikkeuksetta ne tuntuvat väkisin tehdyiltä ja niistä puuttuu slangille ominainen tuoreus ja välittömyys.

Tämä kirjanen pyrkii olemaan näyte slanginomaisesta kirjallisesta esittämisen tavasta. Tekstit on tehty radiossa puhuttaviksi, mikä on hyvä pitää mielessä. Ne on esitetty *YLE:n Aikaisessa* vuosina 2008–09. Pakinat ovat parin viime vuoden aikana syntyneet spontaanisti tilanteen luomien mielleyhtymien mukaan eikä niiden kirjallinen asu ole pitkälle punnittu tai tyyliä. Niiden tarkoitus on esittää asiaa siten kuin helsinkiläinen sen puhuu. Tai tarkennettuna: niin kuin 1920-luvulla syntynyt, itähelsinkiläinen mies kieltä käyttää. On muis-

tettava, että kaupungin eri osissa slangin vivahteet olivat toisistaan poikkeavia ja että ne vuosien menossa ovat muuttuneet.

Tämän kirjoittajan slangi tulee suoraan selkärangasta, eikä siihen ole pyritty muuttamaan slangiksi sanoja, joita slangilla ei ilmaista. Slangi ei ole yleiskieli, vaan se kuuluu tiettyyn, enimmältään miesten keskeiseen piiriin, jonka vanha slangikundi heti tunnistaa. Kotiin se ei kuulu ja siinä se eroaa murteista.

Pakinoiden tapahtumilla on vankka side todellisuuteen. Useimpien perustana ovat kirjoittajan omat kokemukset tai hänen näkemyksensä elämästä. Kuten voidaan havaita, on joissakin kirjoitelmissa totuus kuvailtu suurpiirteisesti ja ns. taiteellisen vapaasti. Se mitä on kerrottu, ei välttämättä kaikissa pakinoissa ole ihan yksityteen tapahtuneen kanssa, mutta perusvire on aito.

Toivon pakinoiden viihdyttävän ja antavan kuvan pääkaupungin kielestä sellaisena kuin se esiintyi 1930- ja 1940-luvuilla.

Arvo Metsistö

Altsi

Sörnäisten NMKY:ssä – Sörkän Kristikassa – oli 1930-luvulla poikien dirikana bösse, josta attribuutti legendaarinenkin on liian lievä, Alfred Liukku l. Altsi draisas Kristikan snadin salin täyteen joka maanantai-ilta. Altsi ties kuinka kundeja handlataan ja kertoi skrivaamiaan stoo-reja tavalla, jota kundit bonjas. Valot sloknattiin vek, vain snadi, puna-sella verhottu tuikku lyysas sen alla stondaavan Altsin buunatun kal-jun. Stemminki oli mahtava ja villitkin kundit tsittas hiljaa ku strobbis sukassa.

Altsi oli dirika kesäleireillä, jotka järkättiin Vantaan Ruutinkoskella, hienon jokiuoman suvannon reunaniityllä. Kundit budjas neljän hen-gen teltoissa, safsat duunas Altsin vaiffi ja niitten pari tytärtä. Päivä alkoi lipunnostolla ja päättyi illalla, ku flagu draisattiin vek. Päivällä simmattiin, sportattiin ja duunattiin vaikka mitä. Jokaiseen leiriin kuului vielä yöretki, jolloin dallattiin pimeeseen skutsiin braijaan skoobaria ja inkkaria. Ja jännää oli. Vieläkin skagaa snadisti.

Päivän kohokohta oli iltanotski. Tsitattiin filtti niskassa ringissä stenujen päällä eldiksen ympärillä. Oli dokattu iltatsaju, skruutattu näkkäriä ja kuunneltiin kun Altsi bamlas stoorejaan. Niistä paras oli Näkymätön. Altsi sano, et stoori on totta, mut sen öögasta hiffas, et se flöittas. Tosiaan hogas öögasta, sillä Altsilla oli vain yks ööga, toinen oli glasaria. Ku Altsilta frogattiin, mis se ööga oli menney, se griinas snadis-ti sisäänpäin eikä kertonu. Mut *Näkymättömän* se kerto. Suunnilleen näin:

Vanhan Pasilan sokkeloissa eli buli kissa, joka vainos fogleita ja jota ihmisetkin vähän skagas. Kun sitä ei onnistuttu nitistään, yks Veka päätti duunata semmosen myrkyn, et takuulla delaa. Se keräs erilaisia flindareitten jämiä, grevas veks stikatun kuparikattilan botnesta siihen kerääntynyttä vihreetä kuonaa, sekotti aineet ja lisäs siihen jostain putelista hittaamaansa nestettä, laitto sörsseliä lautaselle, stellas sen mestaan, jossa se kattihirmu päivittäin dallas ja rupes venttaan. Jemmasta Veka näki, ku kissa tuli, ensin nuuhki ja sitten alko lipoa kamaa kitusiin. Yht'äkkiä Vekalla öögat sumeni, katti stondas ku hämärässä ja hetken kuluttua sitä ei enää näkyny ollenkaan. Veka ei hogannu, mihin se hävis. Seuraavana aamuna Veka taas näki katin pitskulla ja stellas tököttiä samaan mestaan. Kissa skruutas kamaa uudelleen ja hävis taas näkyvistä. Silloin Veka bonjas, et se muuttu näkymättömäks.

Illalla himassa Veka funtsas, et jos kissa dokaa sitä litkua, tulee näkymättömäks, muttei delaa eikä tuu edes gisaks, niin kai se käy ihmisellekin. Niinpä Veka otti snadit knubbit sitä ainetta, tsiigas spigeliä ja hogaski häipyvänsä näkyvistä. Veka meni tsögeen, jossa mutsi ja faija dokas iltaborkkaa ja ajatteli et kyl ne hänet hiffaa, mut mitä vielä, Veka dallas edes takaisin, mut mude ja fade ei tiennny siitä tuon taivaallista. Veka kletras vintille, tsittas peilin eteen ja hetken kuluttua näki itsensä muuttuvan taas näkyväksi.

Jonkun viikon kuluttua Stadiin tuli sirkus. Veka dallas sirkuksen dirikan luo ja kertoi osaavansa muuttua näkymättömäks. Kun dirika ei uskonut, Veka näytti. Siitä alkoi Vekan sirkusura. Näkymätön oli sensatio, lehdet skrivas, jengiiä oli katsomo pullollaan ja tiedemiehetkin ihmetteli. Sitten Vekalla oli oma show, ensin Suomessa, sitten

"Jos gamla stadilainen nyt stondaa Valkassa Sturarín ja Bakkiksen klyygassa ja tsiigaa luoteeseen, hiffaa se, et miljöö on snadisti muuttunu siitä, ku kundit kesäsin braijas inkkaria ja skooparia tai ku ne talvella skimbas ja sleppas itse duunaamastaan hyddasta."

Stadin slangi taipuu moneksi. Näissä tarinoissa kertoja kuljettaa lukijaa Helsingin kaupunginosien historian ja ihmiskohtaloiden kautta kohti nykypäivää. Stadin kundit tutustuvat maaseudun arkeen sota-ajan evakkoretkellä, mittelevät taitojaan tukinuitossa, tai muistelevat entisiä aikoja "kulman kundien" kantapöydässä. Myös urheilusankarit Eino Borgista ja Gunnar Bärlundista Väinö Kokkiseen saavat muistokirjoituksen, josta kaikuu aito, alkuperäinen slangi.

Arvo "Vovo" Metsistön slangipakinoita on kuultu aiemmin YLE:n radiolähetyksissä. Myös kirjoitettuna kielenä ne tutustuttavat meidät sanan ja ajatuksen riemukkaaseen liittoon.

